

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ P. D.**, bývajúcej v K.K., a **2/ V. M.**, bývajúcej v B., zastúpených Advokátskou kanceláriou H., s.r.o., so sídlom v Ž., IČO: X., proti odporcom **1/ K. T.**, bývajúcemu v K.K., **2/ J. T.**, bývajúcej v B., **3/ S. T.**, bývajúcej v K.K., **4/ J. T.**, bývajúceho v K.K., zastúpeným JUDr. M. K., advokátom so sídlom v Ž., **o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 6 C 85/2006, o dovolaní odporcov 1/ a 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2011 sp. zn. 10 Co 437/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Odporcovia 1/ až 4/ sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľkám 1/ a 2/ do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania vo výške 79,58 € na účet Advokátskej kancelárie H., s.r.o., so sídlom v Ž., IČO: X., ktorý je vedený v T., a.s. pod č. X..

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom zo 14. októbra 2010 č.k. 6 C 85/2006-340: **1.** určil, že je neplatná kúpna zmluva z 24. novembra 2003, ktorou S. T. (odporkyňa 3/) a K. T. (manžel odporkyne 3/, ktorý zomrel X.) previedli do bezpodielového spoluvlastníctva odporcov 1/ a 2/ nehnuteľnosti v katastrálnom území K., ktoré sú v katastri nehnuteľností vedené na liste vlastníctva č. X. ako stavba: dom súpisné č. X. na parcele č. X. a pozemky: parcely č. X. – orná pôda vo výmere X. m² a parcela č. X. – zastavané plochy a nádvorcia vo výmere X. m² (ďalej len „kúpna zmluva“), **2.** návrh voči odporcovi 4/ zamietol, **3.** uviedol, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.). V odôvodnení uviedol, že navrhovateľky 1/ a 2/ (dcéry zomrelého R. T. a dedičky po ňom) preukázali ich naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Po čiastočnom späťvzátí návrhu (v časti týkajúcej sa určenia neplatnosti zmluvy o zriadení

vecného bremena) zostalo predmetom konania určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Kúpnu zmluvu podpísali obaja predávajúci osobne pred zamestnancom notára, ktorý následne osvedčil pravosť ich podpisov na zmluve. Vychádzajúc z výsledkov dokazovania vykonaného výpoved'ami svedkov (Z. D., M. Č., A. T., J. T., MUDr. J. K., O. T., MUDr. J. H., E. B., M. B., M. K.), výsluchom znalca MUDr. S. K. a listinnými dôkazmi (najmä osvedčením o dedičstve po poručiťovi R. T., kúpnu zmluvou, písomnými vyjadreniami odporcov, spisom katastrálneho úradu, znaleckým posudkom) mal súd prvého stupňa preukázané, že zdravotný stav R. T. v čase uzavretia kúpnej zmluvy bol zlý – mal niekoľko mozgových príhod, v dôsledku toho bol odkázaný na pomoc iných, býval zmätený, zabúdal, striedali sa u neho nálady od depresívnej po euforickú, bola s ním sťažená komunikácia a rozvinul sa u neho organický psychosyndróm. Súd prvého stupňa si osvojil názor MUDr. S. K., ktorý v znaleckom posudku uviedol, že R. T. v čase podpísania kúpnej zmluvy nebol spôsobilý posúdiť následky svojho konania, lebo trpel duševnou poruchou (vaskulárnou demenciou), ktorá ho robila na tento právny úkon neschopným. Opačnú argumentáciu odporcov nepovažoval súd za opodstatnenú, a to napriek tomu, že závery znaleckého dokazovania spochybňovali napríklad poukázaním na výpoveď svedka MUDr. J. H. (ošetrojúceho neurológa R. T., podľa ktorého za menovaný pri kontaktoch s ním javil ako miestne a časovo orientovaný), resp. výpovede svedkýň M. B. a E. B., ktoré sa vyjadrili, že R. T. s nimi komunikoval ako zdravý človek. Súd prvého stupňa uzavrel, že vzhľadom na duševnú poruchu, ktorá robila R. T. nespôsobilým na uzavretie kúpnej zmluvy, je neplatný tento úkon ako celok (§ 38 ods. 2, § 46 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka). Z týchto dôvodov návrhu smerujúcemu proti odporcom 1/ až 3/ vyhovel. Návrh proti odporcovi 4/ zamietol s odôvodnením, že nebol účastníkom kúpnej zmluvy.

Na odvolanie navrhovateľiek Krajský súd v Žiline rozsudkom z 27. októbra 2011 sp. zn. 10 Co 437/2010 napadnutý rozsudok vo výroku o určení neplatnosti kúpnej zmluvy potvrdil konštatujúc, že vo výroku o zamietnutí návrhu voči odporcovi 4/ zostal rozsudok súdu prvého stupňa „nedotknutý“. Stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a za neopodstatnené označil viaceré argumenty odporcov, ktorí poukazovali predovšetkým na to, že neplatnosť kúpnej zmluvy nebola v dedičskom konaní po poručiťovi R. T. namietaná, menovaný nebol za svojho života pozbavený (ani čiastočne) spôsobilosti na právne úkony a pravosť jeho podpisu na kúpnej zmluve bol osvedčená zamestnancom notára. Aj podľa názoru odvolacieho súdu už tie výsledky, ku ktorým sa dospelo vykonaným dokazovaním, dávali dostatočný podklad pre záver o nespôsobilosti R. T. uzavrieť kúpnu

zmluvu. Súdu prvého stupňa preto nemožno vytýkať, že nevyhovel návrhu odporcov na doplnenie dokazovania vyžiadaním kontrolného znaleckého posudku. Za nedôvodné označil odvolací súd odvolanie aj v časti týkajúcej sa trov konania.

Okresný súd Žilina uznesením zo 17. januára 2013 č.k. 6 C 85/2006-386 rozhodol o trovách konania.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadli odporcovia 1/ až 4/ dovolaním. Podľa ich názoru došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p., ako aj k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Napokon namietli, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Naďalej zotrvávali na tom, že pre správne posúdenie veci bolo potrebné zohľadniť, že v konaní o dedičstve po R. T. nebola spochybňovaná platnosť kúpnej zmluvy, dokonca do aktív dedičstva bol zaradený aj zostatok kúpnej ceny. Je síce pravdou, že osvedčením pravosti podpisu zamestnanec notára neosvedčuje spôsobilosť podpisujúceho sa na právne úkony, pravosť podpisu by ale bezpochyby nebola osvedčená, pokiaľ by zamestnanec notára pri tomto úkone zaznamenal, že R. T. javí znaky duševnej poruchy, so zreteľom na ktorú nemá spôsobilosť na uzavretie kúpnej zmluvy. Znalecký posudok bol v danom prípade vyhotovený bez toho, aby mal znalec k dispozícii kompletnú zdravotnú dokumentáciu R. T., preto závery v ňom vyjadrené nie sú správne. Nevykonanie odporcami navrhovaného dokazovania kontrolným znaleckým posudkom nebolo náležité odôvodnené. Z týchto dôvodov žiadali napadnutý rozsudok a tiež ním potvrdený rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Zároveň žiadali zrušiť aj uznesenie Okresného súdu Žilina zo 17. januára 2013 č.k. 6 C 85/2006-386 o trovách konania.

Navrhovateľky 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu označili napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa za správny a námietky dovolateľov za nedôvodné. Podľa ich názoru v konaní nedošlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. e/ O.s.p. Hoci dovolatelia túto vadu formálne namietajú, v skutočnosti tvrdia, že súdy rozhodli bez dostatočného zistenia rozhodujúcich skutkových okolností, ich skutkové závery sú nesprávne a nesprávne sú aj z nich vyvedené právne závery súdov. To, čo namietajú, ale prípustnosť dovolania nezakladá. Z týchto dôvodov žiadali dovolanie „zamietnuť“ a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či dovolatelia sú oprávnení podať dovolanie, resp. či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

1. Prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku – či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné (objektívna prípustnosť dovolania je vymedzená ustanoveniami § 236 až § 239 O.s.p.). Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie – či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie. Pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania treba vziať na zreteľ, či dovolateľ bol negatívne dotknutý napadnutým rozhodnutím (viď tiež R 50/1999).

Dovolací súd dospel k záveru, že odporca 4/ nebol rozhodnutím odvolacieho súdu nijako dotknutý (pozn.: výrok prvostupňového rozhodnutia, ktorý zamietol návrh v časti smerujúcej proti odporcovi 4/, nebol ani predmetom odvolacieho prieskumu), preto jeho dovolanie nie je subjektívne prípustné. Subjektívna prípustnosť dovolania odporcov 1/ až 3/ je daná, ich dovolanie ale nie je objektívne prípustné.

2. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním odporcov 1/ až 3/ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Prípustnosť dovolania odporcov 1/ až 3/ z týchto ustanovení nevyplýva.

Vzhľadom na § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež obsah dovolania najvyšší súd pristúpil aj k posúdeniu, či dovolanie odporcov 1/ až 3/ nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba uviesť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je predmet konania významný, preto ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999 a R 34/1995). Rovnako ale treba uviesť, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nezakladá samo tvrdenie účastníka (resp. jeho subjektívny názor) o existencii niektorej z predmetných procesných väd; rozhodujúcim je výlučne iba záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ a f/ a g/ O.s.p. odporcovia 1/ až 3/ nenamietali a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

3. Z obsahu dovolania vyplýva názor odporcov 1/ až 3/, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p.; odporcovia ale tento názor bližšie nevysvetlili.

Dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 79 ods. 1 veta prvá O.s.p. konanie začína na návrh. Nedostatok návrhu na začatie takého konania, ktoré podľa zákona môže začať len na návrh, je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Ak súd zistí, že sa pred ním vedie konanie bez toho, aby bol podaný návrh na začatie konania, hoci bol taký návrh potrebný, prebiehajúce konanie v ktoromkoľvek štádiu zastaví. Skutočnosť, že občianske súdne konanie v niektorej veci prebehlo bez toho, aby bol podaný návrh, výlučne ktorým mohlo toto konanie začať, zakladá procesnú vadu uvedenú v § 237 písm. e/ O.s.p.

O prípad neexistencie návrhu na začatie konania ide ale len vtedy, ak chýba návrh ako procesný úkon účastníka, ktorým sa začína konanie (porovnaj tiež rozhodnutia najvyššieho súdu z 23. júna 2005 sp. zn. 3 Cdo 56/2005, z 19. októbra 2006 sp. zn. 3 Cdo 186/2006, resp. z 28. októbra 2013 sp. zn. 3 Cdo 364/2013).

Zo spisu vyplýva, že navrhovateľky 1/ a 2/ podali návrh na začatie konania. Neopodstatnená je preto námietka odporcov 1/ až 3/, že v tejto veci, ktorá mohla začať len na návrh, nebol podaný návrh na začatie konania.

4. Odporcovia 1/ až 3/ namietajú, že v konaní došlo k tzv. inej (v § 237 O.s.p. neuvedenej) procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá podľa ich názoru mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Nimi namietaná procesná vada môže byť ale úspešne uplatnená len ak je dovolanie procesne prípustné (o tento prípad v preskúmvanej veci nejde). Sama vada tejto povahy ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Pre úplnosť treba uviesť, že súd v občianskom súdnom sporovom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie (uváženie), ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.),

a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 99/2011, 2 Cdo 141/2012, 3 Cdo 2012/2012, 4 Cdo 125/2012, 5 Cdo 251/2012, 6 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 34/2011).

Nevykonanie určitého dôkazu [nevyhovenie návrhu účastníka, aby súd vykonal ten – ktorý dôkaz (vrátane kontrolného znaleckého posudku)] môže mať za následok neúplnosť skutkových zistení vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia, nie však procesnú vadu zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno vyvodit', že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné (viď R 125/1999, R 6/2000).

V prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

Ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, to ale samo o sebe nezakladá prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

Na podklade vyššie uvedeného najvyšší súd uzatvára, že i keby prípadne došlo k nesprávnostiam tvrdným v dovolaní odporcami 1/ až 3/, namietaná nesprávnosť by nezakladala prípustnosť dovolania.

5. Odporcovia 1/ až 3/ tvrdia, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom

dovolání (vid' § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže navrhovateľ tento dovolací dôvod uplatnil v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnuté rozhodnutie posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

6. Vzhľadom na to, že dovolanie odporcu 4/ je subjektívne neprípustné, najvyšší súd ho odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. Keďže v konaní nedošlo k procesnej vade namietanej odporcami 1/ až 3/ (§ 237 písm. e/ O.s.p.) ani k iným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. a prípustnosť ich dovolania nevyplýva z § 238 O.s.p., najvyšší súd odmietol procesne neprípustné dovolanie odporcov 1/ až 3/ podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. So zreteľom na to, že nedošlo k zrušeniu dovolaním napadnutého rozhodnutia, zrušené nebolo ani rozhodnutie o trovách konania.

7. V dovolacom konaní úspešným navrhovateľkám 1/ a 2/ vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporcom, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Navrhovateľky podali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.) a požadovanú náhradu trov vyčíslili. Dovolací súd im priznal náhradu, ktorá spočíva v odmene advokátskej kancelárie za 1 úkon právnej služby poskytnutej navrhovateľkám vypracovaním ich písomného vyjadrenia k dovolaniu [§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Sadzbu za tento úkon, zníženú v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky, určil podľa § 11 ods. 1 vyhlášky vo výške 58,69 €, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné (§ 16 ods. 3 vyhlášky) vo výške 7,63 € a 20% DPH v zmysle § 18 ods. 3 vyhlášky (13,26 €) predstavuje spolu 79,58 €.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2014

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková